

УСЛОВИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРАВА

Услови за остваривање права у великој мери зависе од рада органа извршне власти-органа управе. За стицање држављанства или статуса избеглице, за остваривање слободе окупљања, ради уписивања на факултет итд. морају се водити поступци пред органима управе у којима ови органи имају овлашћење да признају постојање, да омогуће или да ограниче неко право или слободу. Услови остваривања права и слобода пред органима управе је уређено бројним законима (о држављанству, о азилу и привременој заштити, о јавном окупљању, о заштити података о личности, о здравственој заштити, о социјалној заштити итд.) Иако је незамисливо познавати све те прописе којих има на стотине битно је имати на уму три основне гаранције у вези са остварењем људских права и слободе пред органима управе.

ПРВО-људска права и слободе се могу ограничити само Уставом и законом. То значи да прописивање услова за остваривање неког људског права или слободе тј. актима извршне власти (уредбе, правилници, наредбе, упутства, инструкције, мишљењима итд.). Стварност је ипак мало другачије. У нашој пракси је чест случај службеници у органима управе тврде да се морају придржавати неког правилника, наредбе.

ДРУГО-органи управе, су исто као и судови, дужни да одредбе о људским правима и слободама тумаче у складу са важећим међународним стандардима људских права.

ТРЕЋЕ-законитост рада органа управе подлеже спољашњој контроли. Након што искористи право на жалбу, као и у случају када жалба није законом дозвољена, грађанин који сматра да му је незаконито ускраћено остваривање неког права или слободе пред органом управе може поднети тужбу.

Последњи национални ниво заштите људских права и слобода ускраћених пред органима управе пружа уставни суд, решавањем по уставним жалбама грађана које они могу поднети након што

искористе сва расположива правна средства. Уколико незадовољни одлуком Уставног суда, грађани се могу обратити Европском суду за људска права у Стразбуру.

Да бисмо увећали шансе за остваривање наших права требало би да се за њих боримо. Људска права су широка и хетерогена област која је у сталном развоју.

НАЧИН ОСТАВРИВАЊА ПРАВА:

Пример: Ко може остварити право на новчану накнаду у случају незапослености:

Новчана накнада је право из осигурања у случају незапослености које се остварује под условима и на начин прописан Законом о запољавању и осигурању у случају незапослености. Право се остварује ако су испуњени услови који се односе на:

1. Пријаву на евиденцију незапослених код Националне службе за запошљавање и подношење захтева у законом прописаном року од 30 дана од престанка осигурања како би се остварио пун обим права;
2. Минимални стаж осигурања од 12 месеци непрекидно или 12 месеци са прекидима у последњих 18 месеци;
3. Разлог престанка радног односа, односно престанак осигурања

ПИТАЊА ЗА ПОЛАЗНИКЕ:

1. Од чега зависе услови за остварење права?
2. Које су три гаранције у остваривању људских права и слобода?
3. Ко пружа последњи ниво заштите људских права?